

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

[Ἐρασιτέχνης τῆς πέννας ὁ κ. Κώστας Καρκαβίτσας. Γράφει ἐνίστε, χωρὶς ἀξιώσεις, ἐκ τοῦ ἀφανοῦς, καὶ μόνον πρὸς ἰδίαν τέρψιν.

Ἀπὸ δεκαπενταετίας διαχειριστὴς τῆς ἔφημερίδος «Ἑστία», εἰς τὴν ὁποίαν, χειριστὴς οὐχ ἦττον δεξιὸς τοῦ καλάμου, ἔχει δημοσιεύσει ὑπὸ τὰ ἀρκτικά στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του Κ. Κ. πολλὰ διηγηματάκια καὶ χρονογραφήματα. Ἡ «Ἀνάστασις» μὲ τοὺς πεθαμένους — Τὸ «Μνημόσυνο παληαδερχοῦ» — Ἡ «Χαμένη κληρονομιά» — καὶ τὸ «Γρίμποβο» εἶνε ἀπὸ τὰ καλλίτερά του, γραμμένα μὲ πολλὴν δύναμιν, ἀρκετὰ διὰ νὰ τοῦ παραχωρήσουν μίαν μικρὰν τιμητικὴν γωνίαν εἰς τὴν λογοτεχνικὴν πινακοθήκην τοῦ Ἑθνικοῦ Ἡμερολογίου.]

Ο ΝΤΕΛΦΙΝΑΣ

• • •

— Ποιὸς ἔχει τὸ καλλίτερο ἄτι;

— Ὁ Ντέλφινας!

— Ποιὸς ἔχει τὰ ντουφέκια καὶ τὰ λαγωνικά τὰ ξακουσμένα; Ποιὸς πολέμησε στοῦ Λάλα; Ποιὸς ἀφέντης; Ποιὸς λεβέντης; Ποιὸς γιὰ ψύλλου πῆδημα βάνει φωτιά στὰ τόπια;

— Ὁ Ντέλφινας! Ὁ Πέτρος ὁ Ντέλφινας!!

Τὸ καθαντὸ ἐπίθετό του ἦταν Βελῆς. Πέτρος Βελῆς. Μὰ ἀπὸ δέκα χρόνων ἀγόρι, σὰν περνοῦσε τὴν ἀγορὰ μὲ τὰ πλούσια χρυσὰ μαλλιά του καὶ τὸ σβέρχο τὸν ἄσπρο καὶ παχουλὸ, περπατῶντας μὲ περηφάνεια καὶ κουνήματα ἀφύσικα γιὰ τὴν ἡλικία του, οἱ χωριανοὶ τοῦ κόλλησαν τὸ παρατσούκλι.

— Γιὰ ἰδὲς ἐκεῖ! ἓνα **κοψίδι**, καὶ καμώνεται σὰν Ντέλφινας!

Ἀπὸ τότε τοῦμεινε, καί, ὅσο μεγάλωνε, τόσο καλλίτερα τοῦ ταίριαζε τὸ παρατσούκλι.

Ὅταν ἔκλεισε ὁ Ντέλφινας τὰ δεκάξη του χρόνια, εἶχε τόση ἀνάπτυξι ἢ κορμοστασιά του, ποῦ φαινότανε ἄνδρας σωστός! Σὰν ἀντίκρυζε κανεὶς τὸ κεφάλι μὲ τὰ χρυσόμαλλα καὶ τὸν λαιμὸ τὸν παχουλὸ, κολλημένα σὲ στήθια χιονᾶτα καὶ μεστωμένα, ν' ἀναταράζωνται ἀνήσυχτα καὶ νευρικά, ἐνόμιζε πὼς βλέπει στὸ παιδί αὐτὸ φροσίσματα λεονταριοῦ.

Ἀπὸ τότε ὁ Ντέλφινας ἔδειξε, μαζὶ μὲ τὴν λεβεντιά του, τὴν

σπιρτάδα και την νοικοκυρwsύνη του, την τóλμη και την παλληκαριά του.

“Αρπαξε, με τó ετσι θέλω, τά γκέμια του νοικοκυριου από τον πατέρα του, ένα φτωχονοικοκύρη, και σε λίγα χρόνια έγινε μέγας και πολύς! Σταφίδες και άμπέλια, λιβάδια και πρόβατα, τά έδημιούργησε και τά έπολλαπλασίασε με άπίστευτη όρμη και τóλμη, με τον κόπο του και τó γιαταγάρι του.

“Ο «Ντολμάς», τó καλλίτερο χτημά του, ήταν όνομαστός σε πολλές έπαρχίες. Απόσταινε τó μάτι του ξένου να βλέπη την άρχή και τó τέλος του. Έκει άμπέλια, εκεί ληοστάσια, εκεί βαλμαδιά και βορσί, εκεί λιβάδια άπέραντα, εκεί ó βροντός με τά κρύα νερά, εκεί τó λαγκάδι με τά όνομαστά ψάρια του, εκεί και του πουλιου τó γάλα.

* *

“Όσο μεγάλωνε ό Ντέλφινας, τόσο έπιδειχτικά γινόντανε και τά χαρίσματα, με τά όποια ή φύσις πλούσια και άφθονα τον προίκισε.

Τά κατορθώματά του, ή όμορφιά του, τó κορμί του τó λεβέντικο, ή παλληκαριά και ή καλwsύνη του, τά πλούτη και τά στολίδια του, έκαναν τους χωρικούς να τον παρομοιάζουν, όταν περνούσε καθαλλάρης στο άτι του τó περήφανο, με τον “Αϊ Γιώργη τó στρατηλάτη ή τον “Ακρίτα τó Διγενή.

“Ο γάμος του Ντέλφινά με την κόρη του Δριμάλα έχει μείνη άκόμη μόλογο στην έπαρχία. Είκοσι δύο χρόνων αυτός, δέκα έφτά ή Πετρούλα, έκαναν τόσο ταιριαστό και χαριτωμένο ζευγάρι, που στόμα δεν βρέθηκε να ειπή λόγο φθονερό.

“Από βδομάδα ό Ντέλφινας είχε στείλη στα γειτονοχώρια κάρρα με άλέσματα, με σφαχτά και με κρασιά άφθονα για να γλεντήσουν οί χωρικοί στους γάμους του.

Και έγλέντησαν και τον ευχήθηκαν όλοι με την καρδιά τους.

“Ετσι τó άρχοντικό του Ντέλφινά έγινε άληθινó σπίτι “Αβραάμ. Έκανε παιδιά, άγγόνια, διγγόνια, και αυτός, πατριάρχης, άχμαίωτατος ως τά όγδονταπέντε του χρόνια, κρατούσε πάντα ό ίδιος τά γκέμια του νοικοκυριου. Είτε από συνήθεια, είτε από ματαιοδοξία, δεν άφινε κανένα ν’ άνακατευθ ή σε τίποτε.

“Εφθασε στα ενενήντα και, σαν να μην πέρασε κοντά του και τον άγγιξε καθόλου ό χρόνος, διατηρούσε άκόμη τó άνάστημά του τó άλύγιστο και τó ντύσιμο τó λεβέντικο, με τó φέσι στο κεφάλι λίγο άνάξερβα, όπως στα τρελλά, τά παιδιάστικά του τά χρόνια.

“Ένα πρωί όμως, ξαφνικά, ήρθε τó μεγάλο τó κακό.

Πέθανε ή Πετρούλα!

Στó τρομερό αντίκρουσμα της πεθαμμένης με την κερένια όψι, που και τότε έδειχνε τó άγγελικό χαμόγελο της καλwsύνης της, ό Ντέλφινας έπεσε στα γόνατα και κάθισε δίπλα της σταυροπόδι.

Μὲ τὰ μάτια ἀνήσυχα, ἀγκάλιαζε βιαστικά τὸ φέρετρο καὶ ἔψαχούλευε τῆς λαμπάδες ποὺ καίγανε δίπλα τῆς, τὰ μαλλιά τῆς τὰ ἀσημένια καὶ τὸ πρόσωπό τῆς τὸ ἀχνό, γιὰ νὰ σταματήσῃ περισσότερο στὰ χέρια τῆς τὰ σταυρωμένα, ποὺ στὰ λιπόσαρκα δάχτυλά τῆς ἐγυάλιζαν ἢ ἀρραβώνα καὶ τὸ ματοστάσι, τὸ προγονικὸ του κειμήλιο. Καὶ τότε, τὸ στήθός του ἀνάφερνε βιαστικά, σὰν νὰ κόντευε νὰ τιναχτῇ στὸν ἀέρα, ἐνῶ σιγά-σιγά ἀνάδευε τὰ χεῖλη του καὶ ἐμουρμούριζε παρακαλεστικά :

— Σήκω, Πετροῦλα ! — Πετροῦλα μ' λέω !

Καὶ ρίχνοντας, σὲ λίγο, γύρω τὴ ματιά του στοὺς ἄλλους ποὺ σιγὴν αἰσθάνονταν, ἔλεγε χτυπώντας τὸ στήθός του :

— Ἐβδομήντα χρόνια μαζί ! Ἐβδομήντα χρόνια !!

* *

Στὴν κατάστασι ὅμως αὐτὴ ἔμεινε ὁ Ντέλφινας, ὡς ποὺ θάψανε τὴν Πετροῦλα.

Ἄμα γυρίσανε ἀπὸ τὴν κηδεῖα, ἔγινε ἀγνώριστος. Ἡ κυταρισσένια κορμοστασιά του, ποὺ γιὰ μιὰ στιγμή φάνηκε πὼς γερανίζει ἀπὸ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς, ἀναστηλώθηκε πάλι, σὰν τίποτε νὰ μὴν εἶχε συμβῇ. Ὅπως τὸ ἀστραπόβολο καίει τὴν τσίμα τοῦ πλάτανου τοῦ ἀγέραστου καὶ, περνώντας τὸν κορμό, ἀφίνει ἀπείραχτα τὰ κλαδιὰ καὶ τὰ φύλλα του, ἔτσι καὶ ὁ θάνατος ἀφήσε ἀνέγγιαχτο τὸ κορμὶ τοῦ Ντέλφινου, μὰ τοῦ κουρκούτιασε τὸ μυαλό.

Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ Ντέλφινας ἔφαγε καὶ ἤπιε καὶ κουβέντιασε ὅπως πάντα, χωρὶς λέξι νὰ βγάλῃ γιὰ τὴν Πετροῦλα. Τὰ λόγια του ὅμως καὶ τὰ φερσίματά του ἔδειχναν πῶς κάτι εἶχε σαλευτῇ μέσα του.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωτὶ ἔσκαψε ἡ σφεντόνα !

Ἄμα ξύπνησε ὁ Ντέλφινας, ἔβαλε τὰ καλλίτερά του ροῦχα, τὰ μεϊντανογέλεκα καὶ τῆς φέρμελές τῆς χρυσοκέντητες, τὰ κόκκινα τουζλούκια του, τὴ χιονάτη καὶ τσακιστὴ φουστανέλλα του καὶ τὸ σιλάχι μὲ τὴν ἀσημοπιστόλα. Ὑστερα κατέβηκε στὸ περιβόλι, ἔκοψε βασιλικό, κρέμασε τὸ μεταξωτὸ μαντῆλι φαρδὺν του, καὶ τράβηξε ἴσα στὸ κουρεῖο. Ἐκεῖ ὁμορφοσυγύρισε τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια του, ἔστρωσε ἀγκίστροι τὸ μουστάκι του, τῶθαψε μὲ μαύρη μαντέκα, καὶ ἔκαθη ἐξω στὸν καφενέ, κάνοντας γενεήματα ἐρωτικά στὸ ἀντικρυνὸ παράθυρο τῆς χήρας τῆς Κουφοπέτρανας.

Τὰ παιδιὰ του, ποὺ τὸν παράστεκαν ἀπόμερα, φοβισμένα γιὰ τὴν κατάστασί του, ἐζύγωσαν κάποτε νὰ τὸν πάρουν.

— Τί ντροπὲς εἶν' αὐτές, πατέρα ; Πᾶμε σίτι !

Ὁ Ντέλφινας ὅμως ἐσχύλιασε στὸ ἄκουσμα !

Σηκώθηκε ἄγριος, ἀφηνιασμένος, ἄρπαξε δυὸ καρέκλες καὶ τοὺς τῆς ἔφερε κατακέφαλα, ἐνῶ συγχρόνως ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σι-

λάχι τὴν ἀσημοπιστόλα, καὶ τρομερός, ἀληθινὸς Ὀλύμπιος ὑψιβρεμέτης, ἦτον ἕτοιμος νὰ τοὺς... κεραυνοβολήσῃ.

— Μπαγάσικα! Σᾶς ἔκαψα!!

Δυὸ ἡμερόνυχτα ὁ Ντέλφινας δὲν ἐξύγωσε στὸ σπίτι του Ἀπὸ τὸ κουρεῖο στὸν καφενὲ ἐξεροστάλιζε ἡμέρα-νύχτα μὲ γενεψίματα κάτω ἀπ' τὸ παράθυρο τῆς χήρας.

Τὴν τρίτη ἡμέρα εἶχανε τὸ μνημόσυνο τῆς Πετρούλας, καὶ μιά ἀπὸ τῆς νυφάδες του ἐτόλμησε νὰ τὸν πλησιάσῃ.

— Ντέλφινα, τοῦ εἶπε, σήμερα ἔχουμε τὰ τρίμερα τῆς Πετρούλας. Ἔλα καὶ σὺ στὸ μνημόσυνο!

Γύρισε καὶ τὴν τήραξε μὲ ἀπορία!

Ἡ κρίσις, ποῦ τόσες ὥρες κρατοῦσε τεντωμένα τὰ γεροντικὰ νεῦρά του, ἄρχισε νὰ ὑποχωρῇ, μὰ καὶ νὰ ἐξαντλῇ συγχρόνως τὰς δυνάμεις του.

Ἀκούμπησε στὸ μπράτσο τῆς νύφης του καὶ τὴν ἀκολούθησε ἀργοπατώντας, σάφαλο σωστὸ ἀπὸ τὴ μία στιγμή στὴν ἄλλη.

Σὰν μπῆκε στὴ σάλα καὶ ἀντίκρισε τὸν παπᾶ καὶ τὸ δίσκο μὲ τὰ κόλλυβα, στάθηκε σὰν τρομαγμένος, ἐπέταξε βιαστικά τὸ φέσι του, ἔπιασε τὸ κεφάλι μὲ τὰ δυὸ του χέρια καί, πλέκοντας τὰ δάχτυλά του στ' ἀσημόμαλλα, σωριάστηκε ξαφνικά δίπλα στὸ δίσκο, ἀφίνοντας τὴν τελευταία του πνοή μὲ τὸ νομα ἐκείνης ποὺ ζήσανε μαζὶ ἐβδομῆντα χρόνια.

— Πετροῦλα, ἔρχουμαι! — Πετροῦλά μ' λέω!!

1916)

ΚΩΣΤΑΣ Δ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἀμοιβαῖον ξυλοκόπημα

Ἡ Κώσταινα. — Καὶ τί γίνεται, στὴν πίστι σου, σὰν γυρίζῃ ὁ ἄνδρας σου τὰ μεσάνυχτα μεθυσμένος;

Ἡ Γιάνναινα. — Τὸν τσακίζω στὸ ξύλο...

Ἡ Κώσταινα. — Καὶ ὕστερα σὰν ξεμεθύσῃ;

Ἡ Γιάνναινα. — Ὅστερα μὲ τσακίζει ἐκεῖνος!